

Reprezentarea persoanei juridice aflate în procedura insolvenței în procesul penal. Lipsa avizului prealabil al administratorului judiciar

Representation of a company undergoing insolvency proceedings in the criminal process. Absence of prior approval from the judicial administrator

Av. Ioana Anițulesei¹
Baroul Cluj

Av. Alina Tiocan²
Baroul Cluj

ABSTRACT

Irrespective of the status that the insolvent company acquires in the criminal proceedings, the trustee's exercise of the legal person's rights involves certain particularities depending on the stage of the insolvency proceedings.

Prior to the initiation of any legal proceedings, it is necessary to obtain the prior approval of the liquidator or for the contractual representation to operate under a legal assistance contract concluded with the liquidator, as appropriate. The above issues have a bearing on the examination of the criteria for admissibility of the entity's claims, which are considered by the judicial body at any stage or phase of criminal proceedings.

On the contrary, where there is doubt as to the person or entity who has mandated the contractual representative to represent the interests of the company in the criminal proceedings, it is necessary for the judicial body to request information on the right of representation. Insofar as these are not provided or there is insufficient information to prove the right of representation, the proceedings initiated must be considered inadmissible as they are brought by a person who is not a representative of the company.

KEYWORDS: case dismissal; economic offences; insolvency; legal aid contract; judicial liquidator; inadmissibility.

REZUMAT

Independent de calitatea pe care societatea aflată în insolvență o dobândește în cadrul procesului penal, exercitarea de către mandatar a drepturilor persoanei juridice implică anumite particularități în funcție de stadiul în care se află procedura de insolvență.

Anterior inițierii oricărui demers judiciar, este necesar să fie obținut avizul prealabil al administratorului judiciar sau ca reprezentarea convențională să opereze în baza unui contract de asistență juridică încheiat de societate, prin lichidatorul judiciar, după caz. Chestiunile punctate mai sus au incidență asupra examinării criteriilor de admisibilitate a actelor procesuale formulate de entitate, condiții analizate de organul judiciar în orice fază sau etapă a procedurilor penale.

Dimpotrivă, atunci când planează dubii cu privire la persoana sau entitatea care a mandatat reprezentantul convențional să susțină interesele societății în procesul penal, este necesar ca organul judiciar să solicite relații privitoare la dreptul de reprezentare. În măsura în care acestea nu sunt furnizate sau nu există date suficiente care să ateste dreptul de reprezentare, demersurile inițiate trebuie considerate inadmisibile, fiind formulate de o persoană care nu are calitatea de reprezentant al societății.

CUVINTE CHEIE: soluție de clasare; infracțiuni economice; insolvență; contract de asistență juridică; lichidator judiciar; inadmisibilitate.

¹ Avocat specializat în drept penal. E-mail: ioana.anitulesei@ain-legal.com.

² Avocat specializat în drept comercial și insolvență. E-mail: tiocan.alina@gmail.com.

CUPRINS

I. Condițiile de procedibilitate a demersurilor inițiate de societăți aflate în procedura insolvenței în cadrul procesului penal	79
II. Orientarea practicii judiciare	81
III. Concluzii	84

Cu titlu introductiv, precizăm că orice demers în cadrul procesului penal trebuie inițiat de către titularul dreptului prevăzut de lege.

Prezentul material își propune o trecere în revistă a reglementărilor ce privesc reprezentarea convențională a persoanei juridice aflate în insolvență în procesul penal, în contextul soluțiilor recent adoptate în practica judiciară atunci când s-au ivit discuții referitoare la acest aspect.

I. CONDIȚIILE DE PROCEDIBILITATE A DEMERSURILOR ÎNȚIATE DE SOCIETĂȚI AFLATE ÎN PROCEDURA INSOLVENȚEI ÎN CADRUL PROCESULUI PENAL

În legislația procesual penală din România, dispozițiile referitoare la reprezentarea subiecților procesuali principali și a părților în procedura penală sunt prevăzute în art. 96 C.proc.pen., potrivit căruia: „În cursul procesului penal, suspectul, inculpatul, celelalte părți, precum și persoana vătămată pot fi reprezentați, cu excepția cazurilor în care prezența acestora este obligatorie sau este apreciată ca fiind necesară de procuror, judecător sau instanța de judecată, după caz.”

De asemenea, în capitolul dedicat procedurii privind tragerea la răspundere a persoanei juridice, art. 491 alin. (1) C.proc.pen. prevede că: „Persoana juridică este reprezentată la îndeplinirea actelor procesuale și procedurale de reprezentantul său legal.”

Corelând cele două dispoziții, rezultă că, indiferent de calitatea pe care o societate a dobândit-o în cursul procesului penal – suspect, inculpat, persoană vătămată, parte civilă, parte responsabilă civilmente, exercitarea drepturilor sale se face prin reprezentantul legal.

Prin urmare, examinarea calității de reprezentant legal a entității trebuie să aibă loc prin raportare la stadiul sau etapa procesuală în care se regăsește societatea aflată în insolvență.

Cu titlu particular, menționăm că atunci când discutăm despre o persoană juridică intrată în insolvență, relevante pentru analizarea dreptului de reprezentare a acesteia sunt prevederile din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență.³

Preliminar, din rațiuni ce țin de claritatea expunerii, trebuie precizat că deschiderea procedurii insolvenței față de o persoană juridică atrage după sine și specificații terminologice inerente subiecților procesuali cu atribuții în cadrul procedurii, cum ar fi administrator judiciar, administrator special, debitor, lichidator judiciar.⁴

În acest context, facem trimitere la dispozițiile cuprinse în art. 5 alin. (1) pct. 66 a legii insolvenței care definește rolul administratorului judiciar în cadrul procedurilor de insolvență.

În conformitate cu dispozițiile mai sus amintite, în condițiile în care nu s-a ridicat dreptul de administrare al debitorului, supravegherea exercitată de administratorul judiciar constă în avizarea prealabilă a măsurilor care implică patrimonial debitorul, la solicitarea motivată a administratorului special, inclusiv în raport de contractele încheiate în perioada de observație și în perioada de organizare, respectiv operațiunile juridice în litigiile în care este implicat debitorul, precum și avizarea măsurilor propuse privind recuperarea creanțelor.⁵

3 M. Of., Partea I, nr. 466 din 25 iunie 2014.

4 Art. 5: „În înțelesul prezentei legi, termenii și expresiile au următoarele semnificații: 4. administrator special (s.n.) este persoana fizică sau juridică desemnată de adunarea generală a acționarilor/asociaților/membrilor debitorului, împuternicită să le reprezinte interesele în procedură și, atunci când debitorului i se permite să își administreze activitatea, să efectueze, în numele și pe contul acestuia, actele de administrare necesare; 26. debitor (s.n.) este persoana fizică sau juridică care poate fi subiect al unei proceduri prevăzute de prezenta lege; 55. reprezentant român este practicianul în insolvență desemnat ca administrator sau lichidator judiciar (s.n.) ori administrator concordatar, în cadrul unei proceduri române de insolvență sau de prevenire a insolvenței potrivit prevederilor prezentei legi.”

5 Potrivit art. 5: „În înțelesul prezentei legi, termenii și expresiile au următoarele semnificații: 66. supravegherea exercitată

Prevederile legale indicate trebuie corelate și cu dispozițiile cuprinse în art. 84 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, potrivit căroră: „În afară de cazurile prevăzute la art. 87, de cele autorizate de judecătorul-sindic sau avizate de către administratorul judiciar, toate actele, operațiunile și plățile efectuate de debitor ulterior deschiderii procedurii sunt nule de drept (s.n.)”.

Astfel, de la momentul intrării societății în insolvență în forma generală și până la trecerea acesteia în etapa falimentului, în contextul în care nu s-a ridicat dreptul de administrare al debitorului, pentru formularea și depunerea oricăror acțiuni în justiție în numele societății este necesar avizul prealabil al administratorului judiciar.

Practic, în aceste condiții, administratorul special⁶ al societății conduce activitatea curentă a acesteia, sub supravegherea administratorului judiciar. Așadar, toate măsurile și operațiunile cu implicații patrimoniale ale debitoarei trebuie avizate pozitiv și prealabil de către administratorul judiciar. În lipsa unui astfel de aviz, în condițiile art. 84 și următoarele din Legea nr. 85/2014, acestea sunt nule de drept.

Odată cu trecerea societății în etapa falimentului, legea prevede ridicarea obligatorie a dreptului de administrare, fiind desemnat un lichidator judiciar⁷ care conduce activitatea debitorului și exercită atribuțiile prevăzute de lege. De la acest moment, în orice raport de natură contractuală cu terții, societatea acționează prin lichidatorul judiciar.⁸

Rezumativ, în ceea ce privește insolvența persoanelor juridice, dreptul de reprezentare aparține, după cum urmează: în etapa de observație, respectiv a reorganizării judiciare – administratorului special sau administratorului judiciar, după cum dreptul de administrare a fost sau nu ridicat, iar în etapa falimentului – dreptul de reprezentare aparține lichidatorului judiciar sau persoanei mandatate de acesta să exercite drepturile societății.

Așadar, în cadrul procesului penal, raportat la dispozițiile legale evocate, se disting trei ipoteze de reprezentare a persoanei juridice:

- i. atunci când dreptul de administrare nu a fost ridicat, contractul de mandat se poate încheia între reprezentantul convențional și administratorul special al societății, cu avizul prealabil al administratorului judiciar;
- ii. în ipoteza în care dreptul de administrare a fost ridicat, contractul de mandat se încheie între reprezentantul convențional și administratorul judiciar;
- iii. dacă s-a dispus trecerea în etapa falimentului, contractul de mandat se încheie între reprezentantul

de administratorul judiciar, în condițiile în care nu s-a ridicat dreptul de administrare al debitorului, constă în analiza permanentă a activității acestuia, avizarea prealabilă atât a măsurilor care implică patrimonial debitorul, cât și a celor menite să conducă la restructurarea / reorganizarea acestuia și urmărirea operațiunilor efectuate în baza avizului prealabil. Avizarea se efectuează având la bază o raportare întocmită de către administratorul special, care menționează și faptul că au fost verificate și că sunt îndeplinite condițiile privind realitatea și oportunitatea operațiunilor juridice supuse avizării. Supravegherea operațiunilor de gestionare a patrimoniului debitorului se face prin avizul prealabil acordat cel puțin cu privire la următoarele operațiuni: a) plățile, atât prin contul bancar, cât și prin casierie; aceasta se poate realiza fie prin avizarea fiecărei plăți, fie prin instrucțiuni generale cu privire la efectuarea plăților; b) încheierea contractelor în perioada de observație și în perioada de reorganizare; c) operațiunile juridice în litigiile în care este implicat debitorul, avizarea măsurilor propuse privind recuperarea creanțelor; d) operațiunile care implică diminuarea patrimoniului, precum casări, reevaluări etc.; e) tranzacțiile propuse de către debitor; f) situațiile financiare și raportul de activitate atașat acestora; g) măsurile de restructurare sau modificările contractului colectiv de muncă; h) mandatele pentru adunările și comitetele creditorilor ale societăților aflate în insolvență la care societatea debitoare deține calitatea de creditor, precum și în adunările generale ale acționarilor la societățile la care debitorul deține participații; i) înstrăinarea de active imobilizate din patrimoniul societății la care debitorul deține participații sau grevarea de sarcini ale acestora - este necesară, pe lângă avizul administratorului judiciar, și parcurgerea procedurii prevăzute la art. 87 alin. (2) și (3).”

6 Dispozițiile art. 52 din Legea nr. 85/2014 prevăd că: „(1) După deschiderea procedurii, adunarea generală a acționarilor/asociaților/membrilor debitorului va desemna, pe cheltuiiala acestora, administratorul special. (2) Nu poate fi desemnată ca administrator special o persoană fizică sau juridică care are și calitatea de creditor.”

7 Dispozițiile art. 64 lit. b) din Legea nr. 85/2014 prevăd că: „Principalele atribuții ale lichidatorului judiciar, în cadrul prezentului capitol, sunt: b) conducerea activității debitorului.”

8 Pentru detalii, a se vedea, M. Comșa, *Administratorul special, un participant în procedura insolvenței*, disponibil la adresa: <https://www.universuljuridic.ro/administratorul-special-un-participant-in-procedura-insolventei/>.

convențional și lichidatorul judiciar în numele societății debitor.⁹

Aceste ipoteze sunt relevante pe palierul examinării admisibilității demersurilor inițiate de o persoană juridică în procesul penal, întrucât verificarea calității de reprezentant se face în fiecare fază sau etapă a procedurilor penale. Or, discuțiile apar atunci când se constată lipsa dreptului de reprezentare a entității.

În acest context, literatura de specialitate apreciază că sancțiunea inadmisibilității intervine atunci când se efectuează un act pe care legea nu îl prevede sau îl exclude, ori atunci când se încearcă exercitarea unui drept epuizat pe o altă cale procesuală, ori chiar printr-un act neprocesual, constatându-se că una dintre caracteristicile principale ale sancțiunii îl reprezintă faptul că nu permite acoperirea viciului, efectele sale rezidând *ex tunc*.¹⁰

În egală măsură, autorii de drept civil apreciază că mandantul poate ratifica contractul încheiat în numele său, cu depășirea (sau lipsa) puterii de reprezentare (respectând formele cerute de lege pentru încheierea sa valabilă), ratificarea având efect retroactiv.¹¹

Astfel, se naște următoarea întrebare: este incidentă sancțiunea nulității de drept prevăzută de art. 84 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 în analiza admisibilității actului procesual formulat în cadrul procedurilor judiciare penale, în ipoteza constatării de către organul judiciar a faptului că mandatarul nu are drept de reprezentare valabil pentru exercitarea drepturilor persoanei juridice?

II. ORIENTAREA PRACTICII JUDICIARE

În practica judiciară recentă identificăm mai multe hotărâri în care a fost antamată instituția reprezentării convenționale a persoanei juridice, în diferite stadii ale procesului penal. În continuare, ne vom opri asupra a două dintre acestea.

a) Procedura plângerii împotriva soluției de clasare. Lipsa încheierii contractului de asistență juridică cu lichidatorul judiciar, în momentul formulării plângerii adresate prim-procurorului. Invocarea acestui aspect în cadrul procedurii de soluționare a plângerii de către judecătorul de cameră preliminară

⁹ În ceea ce privește etapa falimentului, chestiunile punctate prezintă relevanță inclusiv din perspectiva implicațiilor pe care orice demers efectuat în numele societății îl are asupra averii entității aflate în faliment, pe considerente ce țin de oportunitate. Sub acest aspect, facem trimitere la prevederile art. 5 pct. 45 din Legea nr. 85/2014. Astfel, legiuitorul român a definit etapa falimentului ca fiind procedura de insolvență concursuală, colectivă și egalitară care se aplică debitorului în vederea lichidării averii acestuia pentru acoperirea pasivului, fiind urmată de radierea acestuia din registrul în care este înmatriculat. Mai exact, din definiția legală rezultă faptul că măsurile adoptate de către lichidatorul judiciar trebuie să vizeze lichidarea activelor debitorului pentru îndestularea masei credale. Or, încheierea oricăror acte în numele persoanei juridice de către o persoană ce nu are calitatea de reprezentant legal, inclusiv a unui contract de asistență juridică, se răsfrânge asupra patrimoniului debitorului întrucât presupune costuri ce se impun a fi acoperite din averea debitoarei.

¹⁰ I. Samoilă, *Excluderea probelor în procesul penal – instituție sau doar o optică nouă? O privire asupra materiei*, disponibil la adresa: www.juridice.ro. Autorul arată că: „sancțiunea inadmisibilității a fost definită de către primii autori care au examinat-o ca fiind «o sancțiune virtuală care lovește orice manifestare procedurală care nefiind permisă de lege, este implicit lipsită de bază legală», sau ca «o sancțiune preventivă și principală în procedura penală care oprește să se producă orice manifestare procesuală neîncuviințată de lege». În prezent, atât doctrina și jurisprudența sunt unitare în definirea inadmisibilității ca fiind sancțiunea intervenită când se efectuează un act pe care legea nu îl prevede sau îl exclude, precum și în situația când se încearcă exercitarea unui drept epuizat pe o altă cale procesuală ori chiar printr-un act neprocesual. Rezultă în urma analizei acestor definiții, următoarele trăsături caracteristice ale inadmisibilității: (i) este inderogabilă, adică nu admite sanarea, deosebindu-se prin aceasta de nulitate care în general permite acoperirea viciului, în cazul inadmisibilității sanarea însemnând de fapt adăugarea la lege; (ii) raportat la prevederea în lege, aceasta are o existență preponderent virtuală, cazurile prevăzute expres fiind relativ reduse; (iii) se aplică numai actelor lipsite de un fundament legal din punct de vedere procedural penal; (iv) este inevitabilă, în sensul că prezintă obligativitate pentru organul judiciar, care nu poate recunoaște efectele actului viciat sau derogă de la constatarea sancțiunii; (v) invaliditatea demersului procedural este consfințită de lege, așadar efectele inadmisibilității rezidă *ex tunc*. Față de aceste trăsături, inadmisibilitatea ar mai putea fi caracterizată ca o sancțiune procesuală inderogabilă și inevitabilă care lovește orice manifestare procesuală lipsită de temei legal. Viciile pe care se poate întemeia inadmisibilitatea nu pot purta un caracter formal ci doar constitutiv legal. *Per a contrario* pentru a putea îndeplini condițiile de admisibilitate, demersul procedural trebuie să se supună următoarelor prerogative: din punct de vedere obiectiv să existe îngăduire a legii pentru respectivul demers procedural, să existe aptitudinea legală subiectivă a persoanei care îl face iar demersul legal să corespundă funcțional scopului consacrat de lege, adică să prezinte relevanță funcțională.”

¹¹ L. Stănculescu, *Dreptul contractelor civile. Doctrină și jurisprudență*, ed. a 3-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 414.

Într-o cauză având ca obiect plângerea împotriva soluției de clasare, aflată pe rolul Tribunalului Bihor, intimații au invocat lipsa puterii de reprezentare a reprezentantului convențional al petentei.

În concret, în data de 08.12.2017, pe rolul Parchetului de pe lângă Tribunalul Bihor a fost înregistrată plângerea penală formulată de o societate, prin reprezentant convențional, împotriva mai multor persoane fizice și juridice, solicitându-se tragerea la răspundere penală a acestora sub aspectul comiterii mai multor infracțiuni economice.

Prin ordonanța din 13.04.2021, Ministerul Public a dispus clasarea sub aspectul comiterii tuturor infracțiunilor sesizate.

Ulterior, societatea a inițiat demersurile în vederea atacării soluției de clasare.

În acest context, precizăm că societatea care a sesizat organele de urmărire penală a intrat în insolvență începând cu data de 07.06.2019, însă acesteia nu i s-a ridicat dreptul de administrare. Subsecvent, începând cu 23.10.2020 societatea a intrat în procedura falimentului, judecătorul-sindic dispunând totodată inițierea dizolvării societății și ridicarea dreptului de administrare. Calitatea de lichidator judiciar provizoriu i-a revenit entității de practicieni în insolvență, care acționase anterior și în calitate de administrator judiciar.

Revenind, în împuternicirea avocațială din 23.09.2021, aferentă plângerii împotriva soluției de clasare adresate procurorului ierarhic superior, reprezentantul convențional fusese mandatat de către societatea în insolvență, în baza contractului de asistență juridică încheiat cu entitatea în 2018, prin administratorul legal de la acea dată.

Ulterior, în cuprinsul împuternicirii avocațiale din 04.11.2021 depuse la Tribunalul Bihor, în etapa atacării soluției de clasare la judecătorul de cameră preliminară, reprezentantul convențional fusese mandatat de debitor, de data aceasta prin lichidatorul judiciar, dreptul de reprezentare conferindu-se atât în fața unității de parchet, cât și în fața instanței de judecată.

Cu ocazia soluționării plângerii împotriva soluției de clasare, intimații au solicitat judecătorului de cameră preliminară din cadrul Tribunalului Bihor, respingerea plângerii ca inadmisibilă, întrucât la data formulării plângerii adresate procurorului ierarhic superior, societatea-petentă intrase deja în procedura falimentului. Prin urmare, potrivit susținerilor intimaților, drepturile societății-petente în raporturile contractuale, se exercitau de către lichidatorul judiciar, în conformitate cu prevederile art. 63 și următoarele din Legea nr. 85/2014. Întrucât demersul procesual penal nu s-a realizat prin intermediul lichidatorului judiciar la acel moment, deși societatea se afla în procedura falimentului, acest viciu de inadmisibilitate exista și trebuia constatat de către conducătorul unității de parchet.

În ciuda acestor critici, în cuprinsul hotărârii pronunțate¹², Tribunalul Bihor nu a analizat punctual aceste criterii de admisibilitate. Din lecturarea încheierii penale se deduce, în schimb, că judecătorul de cameră preliminară a dat prevalență puterii de reprezentare a reprezentantului convențional în baza împuternicirii din 04.11.2021, în procedurile desfășurate în fața organelor judiciare.

Deși judecătorul de cameră preliminară nu a motivat această soluție, apreciem că se impun anumite precizări.

Astfel, din coroborarea dispozițiilor art. 336 alin. (1) C.proc.pen.¹³, art. 339 alin. (1)¹⁴, art. 340 alin. (3) C.proc.pen.¹⁵ și ale art. 341 alin. (2) C.proc.pen.¹⁶, în lumina Deciziei nr. 201/2021 a Curții Constituționale¹⁷,

¹² Trib. Bihor, s. pen., înch. cam. preliminară nr. 112/22.07.2022, disponibilă la adresa: <https://rejust.ro/juris/23e874949>.

¹³ „Orice persoană poate face plângere împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală, dacă prin acestea s-a adus o vătămare intereselor sale legitime”.

¹⁴ „Plângerea împotriva măsurilor luate sau a actelor efectuate de procuror ori efectuate pe baza dispozițiilor date de acesta se rezolvă, după caz, de prim-procurorul parchetului, de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel, de procurorul șef de secție al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție”.

¹⁵ „Plângerea trebuie să cuprindă: numele, prenumele, codul numeric personal, **calitatea și domiciliul petiționarului (...)**”.

¹⁶ „Judecătorul de cameră preliminară stabilește termenul de soluționare și dispune citarea petentului și a intimaților și încunoștințarea procurorului, cu mențiunea că pot depune note scrise **cu privire la admisibilitatea** ori temeinicia plângerii (...)

¹⁷ M. Of., Partea I, nr. 696 din 14 iulie 2021. În cuprinsul hotărârii, la parag. 21, se statuează că: „Or, astfel cum s-a arătat anterior, persoana ale cărei interese legitime sunt vătămăte printr-un act de urmărire penală are, după rezolvarea cauzei de către procuror, posibilitatea de a se adresa cu o plângere instanței de judecată în scopul obținerii unui remediu. Așa fiind, rezultă că persoana interesată, pe de o parte, poate face plângere împotriva actelor de urmărire penală și împotriva soluțiilor de netrimiterie

reiese faptul că, în procedura plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimitere în judecată, printre condițiile de procedibilitate se regăsește și existența **interesului legitim vătămat la momentul emiterii soluției al persoanei care atacă soluția de clasare.**¹⁸

Aceasta soluție a fost împărtășită și de literatura de specialitate, care a stabilit că: „nu pot ataca plângerea decât persoanele care justifică un interes legitim care a fost afectat prin soluția de neurmărire penală. **Calitatea lor se verifică, de altfel, și cu ocazia soluționării plângerii de către conducătorul parchetului (...).** În principiu, **o persoană justifică un interes legitim fie atunci când legea îi instituie un drept subiectiv propriu, fie atunci când legea îi recunoaște în mod expres îndreptățirea de a îndeplini o anume prerogativă (de a introduce o anumită acțiune, de a încheia un anume act etc.) pentru apărarea unui drept subiectiv al altului** (în același sens, ICCJ, Completul de 9 Judecători, Decizia nr. 488/2007, nepublicată).¹⁹

În consecință, raportat la datele speței, suntem de părere că, deși mandatul acordat reprezentantului convențional pentru formularea plângerii împotriva soluției de clasare trebuia acordat de societate prin intermediul lichidatorului judiciar, sancțiunea nulității prevăzute de normele de drept civil nu are efecte cu privire la admisibilitatea plângerii împotriva soluției de clasare formulate în procesul penal.

În esență, dreptul de reprezentare în procesul penal răspunde la întrebarea dacă persoana al cărei drept a fost exercitat s-a simțit reprezentată.

Din moment ce, în cuprinsul împuternicirii avocațiale din 04.11.2021 se preciza că mandatarului i se acordă dreptul de reprezentare de către debitor prin lichidatorul judiciar în ambele etape ale procedurii de atacare a soluției de clasare, practic reprezentantul legal al debitorului și-a însușit toate demersurile efectuate, cu consecințele derivate din acestea.

Cu toate că asistența juridică în procedura analizată nu este obligatorie, soluția ar fi identică și în cazul contrar.²⁰

Punctăm că o interpretare a normelor incidente în sensul că inadmisibilitatea în acest cadru procesual ar opera *ex tunc*, plângerea adresată prim-procurorului nefiind formulată de o persoană care să aibă calitatea de reprezentant, motiv pentru care reprezentarea convențională a societății în fața Tribunalului Bihor ar fi operat *omisso medio*, antrenează o rigiditate excesivă a prevederilor legale ce ar repercuta asupra drepturilor intimatului de o manieră contrară rațiunii reglementării.

b) Instanța de judecată constată lipsa dreptului de reprezentare a reprezentantului convențional al inculpatului într-un dosar penal aflat în faza de judecată

În esență, aceleași chestiuni au fost puse în discuție recent și într-o cauză penală aflată pe rolul Tribunalului Iași, de data aceasta într-un moment procesual în care asistența juridică era obligatorie.²¹

În cursul cercetării judecătorești, instanța de judecată a constatat că față de unul dintre inculpați – persoană juridică a fost deschisă procedura insolvenței și trecerea în etapa falimentului, iar la dosarul cauzei nu exista vreun document care să ateste dreptul de reprezentare valabil al apărătorilor, contractele de asistență juridică fiind încheiate de reprezentanții convenționali cu persoana juridică, prin administratorul legal anterior intrării firmei în etapa falimentului, mențiunile înscrise în împuternicirile avocațiale fiind în același sens.

Din aceste considerente, Tribunalul Iași i-a pus în vedere lichidatorului judiciar să precizeze dacă înțelege ca societatea să fie reprezentată în continuare de aceiași apărători sau dacă dorește să fie desemnat un apărător din oficiu care să susțină interesele persoanei juridice în procesul penal. Într-un scenariu diferit se generau premisele inclusiv a pronunțării unei soluții în etapa apelului de desființare a hotărârii cu consecința trimiterii cauzei spre rejudecare.

în judecată, iar, pe de altă parte, în condițiile legii, se poate adresa judecătorului de cameră preliminară cu o plângere ce vizează aceleași aspecte (...).”

18 B. Micu, R. Slăvoiu, A. Zarafiu, *Procedură penală*, Ed. Hamangiu, București, 2022, p. 513.

19 I. Kuglay, Comentariu, în M. Udriou (coord.), *Codul de procedură penală. Comentariu pe articole*, ed. a 3-a, Ed. C.H. Beck, București, 2020, p. 1792.

20 Pentru detalii referitoare la particularitățile asistenței juridice în procedura atacării soluțiilor de neurmărire sau netrimitere în judecată, *a se vedea*, C. Marin, *Procedura în camera preliminară*, Ed. Universul Juridic, București, 2024, pp. 106-107.

21 Trib. Iași, s. pen., înch. pen. din 22.11.2023, dos. pen. nr. 6273/99/2020, disponibilă la adresa: <https://www.rejust.ro/juris/627697599>.

În condițiile date, și în acord cu instanța de judecată, apreciem și noi că decizia lichidatorului are o înrâurire hotărâtoare asupra coordonatelor procesului penal.

Astfel, în scenariul în care lichidatorul judiciar își exprima acordul ca societatea să fie reprezentată în continuare de reprezentanții convenționali aleși de administratorul legal anterior trecerii în etapa falimentului, nu ar mai fi fost necesară readministrarea probatoriului, întrucât asistența juridică obligatorie fusese asigurată, prin confirmarea ulterioară a mandatului de către lichidatorul judiciar.

Credem că o soluție contrară ar fi fost și contraintuitivă, deoarece ar fi presupus ca, indiferent de poziționarea lichidatorului judiciar, să se readministreze aceleași probe, societatea urmând a fi reprezentată de aceiași apărători.

În caz contrar, în ipoteza în care lichidatorul judiciar ar fi decis ca reprezentarea în procesul penal a societății să se realizeze prin apărătorul desemnat din oficiu, readministrarea probelor ar fi fost obligatorie, de vreme ce nu a existat un drept de reprezentare valabil al reprezentanților convenționali, sens în care nici asistența juridică obligatorie nu fusese asigurată.

Observăm că, și în această situație, un eventual răspuns al lichidatorului judiciar în sensul exprimării acordului ca societatea să fie reprezentată de apărătorii desemnați de administratorul legal anterior intrării în faliment se circumscrie unei confirmări a mandatului încheiat care operează cu efect retroactiv.

III. CONCLUZII

Sumarizând, menționăm că, atenția participanților în procesul penal este în general îndreptată în practica judiciară asupra chestiunilor legate de temeinicia argumentelor expuse în conținutul documentelor depuse de persoana juridică, iar nu și asupra admisibilității căilor de atac, actelor procesuale formulate. Din acest considerent, există o tendință de omitere a verificării cu minuțiozitate a împrejurărilor care țin de admisibilitatea demersurilor formulate în numele entității.

Astfel, apreciem că, atunci când există indicii care converg spre presupunerea rezonabilă că demersurile efectuate s-au realizat în lipsa avizului prealabil al administratorului judiciar sau în lipsa încheierii contractului de asistență juridică cu lichidatorul judiciar în numele societății, organele judiciare ar trebui să efectueze demersuri suplimentare în vederea verificării puterii de reprezentare.

În situația în care documentele solicitate sunt informe sau inexistente, iar mandatul nu este confirmat de administratorul judiciar sau lichidatorul judiciar al societății aflate în insolvență, atunci soluția judicioasă este aceea de a constata inadmisibilitatea manifestării de voință a persoanei juridice în procesul penal ca fiind formulată de o persoană ce nu are calitatea de reprezentant al societății.

BIBLIOGRAFIE / REFERENCES

Comșa M., *Administratorul special, un participant în procedura insolvenței*, disponibil la adresa: <https://www.universuljuridic.ro/administratorul-special-un-participant-in-procedura-insolventei/>

Marin C., *Procedura în camera preliminară*, Ed. Universul Juridic, București, 2024

Micu B.; Slăvoiu R.; Zarafiu A., *Procedură penală*, Ed. Hamangiu, București, 2022

Kuglay I., Comentariu în Udriou M. (coord.), *Codul de procedură penală. Comentariu pe articole*, ed. a 3-a, Ed. C.H. Beck, București, 2020

Samoilă I., *Excluderea probelor în procesul penal – instituție sau doar o optică nouă? O privire asupra materiei*, disponibil la adresa www.juridice.ro

Stănciulescu L., *Dreptul contractelor civile. Doctrină și jurisprudență*, ed. a 3-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2017